

Ryc. 33. Nauczyciel A. Fidecki z uczniami SP w Honiatyczach w 1942 roku, ze zbiorów U. Fideckiej.

Ryc. 34. Ks. Kazimierz Gąsiorowski, egzaminator religii, fot. z Kroniki parafii w Honiatyczach.

Zatrudnienie na stanowisku nauczyciela (choćby w części etatu) pozwalało na otrzymanie legitymacji służbowej, chroniącej przed wywózką do Rzeszy i racji żywnościowych (podobnie jak zatrudnienie w innych sferach zawodowych, np. w sklepie). Jednak nauczyciel, a szczególnie kierownik szkoły był zagrożony aresztowaniem ze względu na podejrzenia o niewłaściwe oddziaływanie na lokalną społeczność lub za wykorzystywanie zakazanych książek.

W okresie okupacji niemieckiej w szkole honiatyckiej od roku szkolnego 1940/1941 uczyło tylko troje nauczycieli: Józef Domański, Eugenia Jaskułowska i Adam Fidecki.

Obniżono stopień organizacyjny szkoły do 4-klasowej, w której w 1941 roku uczyło się 145 uczniów⁶⁰. W tym okresie nie wydawano uczniom żadnych świadectw szkolnych, a promocję z klasy do klasy udzielano ustnie⁶¹.

W 1941 roku utworzono we wsi szkołę ukraińską funkcjonującą około roku. Zajęcia odbywały się w prywatnym mieszkaniu u Michała Jurczuka, a nauczycielem był nieznany z imienia Wojtyszyn⁶². W tragicznym dla wsi dniu 15 maja 1944 roku, podczas walk partyzantów polskich z bojówkami UPA, spłonął budynek szkolny, podobnie jak wiele innych zabudowań⁶³.

⁶⁰ APZ, Akta Inspektoratu Szkolnego Tomaszów Lubelski 1916-1950.

⁶¹ Informacja ustna K. Kaszuby.

⁶² Informacja ustna Z. Barczuka (ur. 1922).

⁶³ W. Hryniewiecki, *My z Zamojszczyzny*, Warszawa 1988, s. 134-135.

6. Okres powojenny 1944-2008

Latem 1944 roku przywrócono powiat tomaszowski i ponownie utworzono Inspektorat Szkolny Tomaszów Lubelski. Podlegały mu wszystkie szkoły na terenie powiatu, także szkoła w Honiatyczach (od 1945 r.). Inspektorem szkolnym po wycofaniu się Niemców w 1944 roku został Stanisław Nowosad, którego po kilku miesiącach zastąpił Zenon Stefański⁶⁴. W 1950 roku inspektorem został Kazimierz Piotrowski, a po nim funkcję tę w latach 1952-1964 pełnił Jan Janowski⁶⁵. W związku z włączeniem gromady Kotlice do powiatu zamojskiego w 1958 roku, tutejsza szkoła podlegała od-tąd Inspektoratowi Szkolnemu w Zamościu.

Po wyzwoleniu spod okupacji niemieckiej w Honiatyczach przez rok nie było szkoły, ponieważ ludność dopiero odbudowywała swoje domostwa po pożodze wojennej. W roku szkolnym 1944/1945 część dzieci uczęszczała do szkoły w Kol. Kotlice, gdzie w budynku dawnego dworu uczyła Eugenia Jaskułowska, a część do szkoły w Kazimierówce. Jesienią 1945 roku na siedzibę szkoły honiatyckiej wynajęto pomieszczenie w Kol. Honiatycze w domu Franciszka Szuberta⁶⁶, który jednocześnie uczył w niej razem ze swoją żoną Władysławą. Ta ostatnia w latach 1945-1947 pełniła funkcję kierownika placówki.

Program nauki nawiązywał do programów przedwojennych. Od roku szkolnego

1948/49 system szkolny był oparty na jednolitej 11-letniej szkole o dwu stopniach: podstawowym i licealnym. Stopień podstawowy był 7-letni (klasy I-VII), a stopień licealny 4-letni (klasy VIII-XI). Przewidywano

Ryc. 35. Władysława Szubertowa, kierowniczka SP w Honiatyczach w latach 1945-1947, fot. ze zbiorów K. Formelli.

Ryc. 36. Franciszek Szubert, nauczyciel w Honiatyczach w latach 1945-1947, fot. ze zbiorów AP w Zamościu.

⁶⁴ M. Bury, *Zarys historii Związku ...*, s. 54.

⁶⁵ B. Ciśło, *Tomaszowianie XX wieku wpisani w historię miasta i powiatu, Tomaszów Lubelski 2002*, s. 47 i 100.

⁶⁶ Franciszek Szubert urodził się 26 listopada 1895 roku w Bodaczowie. Ukończył Szkołę Ordynacką w Zwierzyńcu, a potem 3-letnie Prywatne Seminarium Nauczycielskie w Warszawie. Podczas I wojny światowej służył w Legionach Polskich. Od 1917 roku pracował w Kryniczku, potem w Deszkowicach, Bodaczowie, Perespie i Niewirkowie. W Honiatyczach pracował w latach 1945-1947, kiedy szkoła mieściła się w jego mieszkaniu w Kol. Honiatyczach.